Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 203. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го ВЕРЕСНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 29, 1953. No. 203. XOL. LXI.

СПІЛКА ВАНТАЖНИКІВ РАЙЕНА ПОГРОЖУЄ СТРАЙКОМ

ВОНА ПРОТИ ЗАТРУДЖУВАННЯ ЧЛЕНІВ КОНКУРЕНЦІЙНОЇ СПІЛКИ; ПОГРОЖУЄ ВТРАТОЮ ЕМЕРИТУР І ДОПОМОГ ТИМ, ЩО З НЕЇ ВИСТУПЛЯТЬ

Ню Йорк, Н. Й. — Міжнародна Спілка Вантажників під проводом Джозефа Райена погрожує загальним страйком, якщо корабельні підприємства почнуть приймати на працю робітників, які залишили її ряди після того, як АФП виключила її з свого членства і зорганізували власну нову спілку. Спілка під проводом Райена погрожує, що члени, які залишають її ряди, будуть позбавлені права користати з її пенсійного та допомогового фонду, що становить тепер 15,000,000 долярів. В тій цілі зорганізувався окремий комітет під проводом Вільяма В. Бредлі, представника Атлантійського Дистрикту Спілки Вантажників, що обіймає коло 45.000 робітників. Цей комітет проголосив війну з новою спілкою вантажників, яку організує зрамени АФП під проводом Поля Голла. Бредлі заявив: „Наша спілка не буде працювати разом із членами нової спілки під проводом Голла." Давня спілка під проводом Райена постійно заявляє, що вона не має жадного непорозуміння з АФП. Вона твердить: „Ми можемо полагодити всі наші внутрішні проблеми при допомозі нових засобів і поліпшити спосіб затруднювання робітників" і запевняє, що сама зможе очистити свої ряди від злочинних елементів. Там часом Міжнародня Спілка Вантажників під проводом Райена продовжує переговори з власниками підприємств, бо стара умова кінчається в середу, 30. вересня. Різниця між домаганнями робітників і пропозиціями корабельних підприємств становить тільки півтора цента. Ці переговори веде з рамени робітників Патрік Дж. Коноллі, і він заявляє, що, можливо, не прийде до страйку на цьому тлі, коли робітники дістануть те, чого бажають. Він заповів, що відбудуться нові, передтермінові вибори нових урядовців у спілці вантажників, і є вигляди, що на місце Райена буде вибраний Вільям Бредлі. Коли прийшло б до страйку з приводу невідповідного контракту, то страйкували б всі вантажники на східньому побережжі.

У серпні скорочено число державних урядовців на 17,400 осіб

Вашингтон. — Комісія Цивільної Служби сповістила, що за місяць серпень з листи працівників федерального уряду скреслено 17,400 осіб. Це було лише одне з скорочень, що відбуваються постійно і що зменшили загальне число державних федеральних урядовців за цей рік на 105,000 осіб. Дійсне число урядовців, звільнених у серпні, було значно більше — аж 23,200, але, за цей самий час, прийнято на працю в закордонних інституціях 5,800 урядовців, тож сповіщення Комісії Цивільної Служби торкається лише фактичного зменшення кількости урядовців. Загальне число державних урядовців у серпні дорівнювало 2,429,900 особам, з чого в окремих найголовніших агенціях нараховувано: у поштовій службі — 497,300 осіб, в армії — 493,100, у фльоті — 440,100, у летунстві — 296,200, у адміністрації ветеранів — 180,300 тощо. Згадані тут агенції охоплюють 78 відсотків усіх державних працівників.

Фармери Півдня за дальшу допомогу рільництву

Ст. Огустайн. — Члени Рільничої Комісії Палати Репрезентантів відбувають подорож по південних стейтах ЗДА, щоб запізнатися з вимогами фармерів і на цій основі повести відповідну політику в Конгресі для підтримки рільництва в країні. Ця комісія впродовж вісьмох днів об'їхала вже такі стейти: Вірджінію, Теннесі, Алабаму, Міссісипі, Джорджію та Флоріду, зробивши 1,500 миль. Конгресмени з середніх стейтів повідомляють, що фармери в їхніх стейтах мають такі самі побажання, як і у південних стейтах. Висновки розмови з фармерами на Півдні можна стисло передати так: Уряд повинен затримати справедливе відношення між цінами на фармерські продукти і коштами фармерської праці. Фармери за тим, щоб вони могли і далі користати з можливостей дешевого кредиту. Федеральний уряд повинен збільшити видатки на штучні добрива, а не зменшувати їх, як це сталося цього року. Фармери невдоволені з дотеперішньої політики секретаря рільництва Єзри Тефта Бенсона. Також власники скотарських фарм невдоволені з дотеперішньої політики уряду, який не цікавиться потребами скотарства в країні. Власники тютюнових і бавовникових фарм вдоволені з теперішнього стану. Конгресова комісія має ще об'їхати інші фармерські райони, на Середньому Заході і Заході, щоб приготовити відповідні внески, бо в 1954 році кінчиться теперішня програма допомоги фармерству, саме перед новими виборами до Конгресу.

В АМЕРИЦІ

● **Викладач філософії Колумбійського університету** К. Лемонт, заперечив свої зв'язки з комуністами, признавши, що належав до Прогресивної Партії та Американської Партії Праці. Ці організації, як ствердив Лемонт на переслуханні Слідчої Сенатської Підкомісії, хоч і співпрацювали з комуністами, але не були комуністичними.

● **Архів б. президента** Трумана, що нараховує біля 3,000,000 особистих паперів Трумана, буде, можливо, переданий країні, як дар. Окрім Трумана, лише чотири з бувших президентів подбали про передачу своїх архівів для загального користування.

● **Будинок Об'єднаних Націй** у Ню Йорку виявився незадовільно водонепроникний. Під час дощів, вода продіставалася через скляні стіни будинку, де містяться бюра ОН. Праця над усуненням цих хиб тривала шість місяців і буде закінчена цього тижня.

● **Шкільна влада заявляє,** що між учнями середніх і високих шкіл в останньому році зменшилося число тих, які вживали наркотиків.

● **Шістдесят мільйонів** американців 27 вересня прийняли стандартний час і пересунули годинники на одну годину назад. Соняшний час прийнято у деяких стейтах від 26 квітня.

● **Народилася дівчинка,** що важила тільки півтора фунта. Вона прожила вже два тижні в інкубаторі, і є надія, що буде жити. Її назвали Надією.

● **В Центральному парку** зібралися були в неділю 27 вересня 3,500 представників католиків, протестантів і жидів, які в своїх заявах скріпили свою віру в братство, порозуміння та добру волю людей.

● **Президент Айзенгавер** був разом з дружиною на Богослуженні в Крайовій Пресвітерській Церкві в Вашингтоні. Пастор промовляв на тему: „Віра — це відповідь на страх."

З БОРОТЬБИ ЗА ЮНІЮ ПОРТОВИХ ВАНТАЖНИКІВ

Американська Федерація Праці, викинувши в останньому часі зі свого складу Міжнародну Асоціяцію Портових Вантажників, почала організувати іншу юнію цих робітників. На фото: члени новоствореної Федерацією профспілки портових вантажників вербують в пристані в Брукліні робітників до тієї унії, закликаючи до „переходу" до неї членів викиненої профспілки.

Нові успіхи в устійнюванні оборонного бюджету

Вашингтон. — У зв'язку з необхідністю представити весь федеральний бюджет в Конгресі вже у перших тижнях січня наступного року, провадяться приспішені наради над устійненням оборонного бюджету. Цей бюджет розв'язується в загальних плянах його співвідношення до решти бюджету країни. Розмови між головними урядовцями Пентагону й Білим Домом виявили потребу створення окремої комісії, що її очолить президент. Комісія матиме назву Рада Національної Безпеки, а участь в ній прийматимуть: віцепрезикент, державний секретар, секретар оборони, адміністратор закордонних дій та керівник Бюра Оборонної Мобілізації. За повідомленням Дж. М. Даджа, директора Бюра Бюджету, більшість бюр і агенцій переслали вже до Бюра свої проєкти бюджету.

Закидають урядові занедбання „ідеї Четвертого Пункту"

Вашингтон. — Комісія Американських Ветеранів на своєму недільному засіданні, присвяченому справам плянування, закинула теперішньому урядові „занедбання ідеї Четвертого Пункту" технічної допомоги недорозвиненим країнам. Комісія Ветеранів твердить, що „програма технічної допомоги, започаткована за президентури Трумана, промовляла голосніше, ніж це промовляти може якийнебудь інший голос, — про дійсний дух американської співпраці й американської підприємливости". Проте, за твердженням Комісії, теперішній уряд знівечив овочі трьох років творення добрих приятелів і добрих сусідів. Тож Комісія закликає уряд Айзенгавера не знижувати Пункту Четвертого до „двох з половиною пунктів". Одночасно на засіданні Комісії схвалено підтримувати пляни уряду щодо миру в Кореї та закликати до цього інші народи світу.

УСПІШНИЙ ДЕБЮТ „ДУМКИ" В ЗАПОВНЕНІЙ ТАВН ГОЛ

„УКРАЇНСЬКА „ДУМКА" МОГЛА Б РОЗВИНУТИСЯ В ПЕРШОКЛЯСНУ ОРГАНІЗАЦІЮ" — ТВЕРДИТЬ РЕЦЕНЗЕНТ „Н.Й.ТАЙМСУ"; ПРИХИЛЬНА ОЦІНКА ВИСТУПУ ТЕЖ В „ГЕРАЛД ТРИБЮН"

Ню Йорк. — Хор „Думка" своїм першим самостійним концертом у репрезентативній концертовій залі, великою мірою виправдав сподівання українського загалу, давши концерт з добірною програмою й здобувши назагал прихильну оцінку суворої метрополітальної критики. Концерт відбувся в суботу, 26-го вересня ввечорі в Тавн Гол, заповненій майже до останнього місця переважно українською публікою, хоч не бракувало й американських любителів хорового мистецтва. „Українська Думка" могла б розвинутися в першоклясну організацію" — твердить в своїй оцінці концерту рецензент „Ню Йорк Таймсу", в якій дослівно пише: „Український хор „Думка" виступив з нюйоркським дебютом в суботу ввечорі в Тавн Гол. Це чоловіча група з 60 членів. Вона була зорганізована в цьому місті в 1949 році і складається з українців, які зуміли втекти із своєї рідної країни. Олександер Микитюк диригував програмою, яка складалася переважно з точок російських композиторів, мабуть українців." (Треба сподіватися, що управа „Думки" поінформує рецензента, що Лисенко, Леонтович, Людкевич, Кошиць, Колесса і Котко — це ніякі „російські композитори, мабуть українці", — але українські композитори — Ред.). „Були деякі голосні й ентузіястичні співи цієї „Думки" — пише далі рецензент, коментуючи: „Як численні такі чоловічі хорові групи, вона йде на всякого роду ефекти — підсилення й послаблення звуку, наглі піяніссіма, злудні дімінуенда. — Під цю пору її тон ще дещо сирий, але хористи співають з великою безпосередністю (спонтанністю) та потраплять передавати свою насолоду слухачам. Українська „Думка" могла б розвинутися в першоклясну організацію." Рецензія підписана багатомовними в музичному світі літерами: Г. С. С.

„Геральд Трибюн" в своїй рецензії на виступ „Думки" пише: „Український хор „Думка" з Ню Йорку виступив із своїм дебютом в Тавн Гол в суботу ввечорі під дириґентурою Олександра Микитюка. Програма складалася переважно з української народної музики. Не зважаючи на виразне аматорство цієї групи, вона має несподівану перевагу в прецизності своєї інтонації та в рівновазі своїх різних секцій. Загальна тонова якість не має надмірної краси, але вона має ніжність і однородність, які приємно слухати."

В програмі суботнішнього концерту „Думки" були: — Лисенка: „Гимн Зевесові" (з опери „Енеїда"), Вагнера: „Хор паломників" (з опери „Таннгойзер"), Вебера: „Мисливська пісня" (з опери „Фрайшюц"), Лисенка: „пісня невольників" (з поеми Т. Шевченка „Гамалія"), Людкевича: „Хор підземних ковалів", Нижанковського: „Гуляли", Скотта: „Ґрін Слівз", Штравса: „Синій Дунай". — Леонтовича: „Почаївська Божа Матір", Кошиця: „Та болять ручки", Котка: „Гей, лани широкополі", Лисенка: „Та забіліли сніги", Гнатишина: „Коломийки" і „Садок вишневий" на додаток. Солістами в поодиноких піснях виступали: М. Бучовський — баритон, Е. Чорній та д-р Р. Граб — тенори.

В Кореї нема згоди, як „переконувати" неповоротців

Токіо. — Невтральна Репатріяційна Комісія не прийняла ще ніякої постанови щодо пляну, як вестиметься „переконування" полонених, що не погодились репатріюватись. У договорі про перемир'я сказано, що процес переконування має розпочатися після того, як усі неповоротці будуть передані під охорону Невтральної Комісії, і має тривати три місяці від дня, коли завершено передачу полонених. Комуністи домагаються права говорити з кожним полоненим зокрема, і щоб кожного з них можна було піддати процедурі переконування. Зате альянти пропонують, щоб такі спільні сходини відбувалися із гуртами полонених не менше як 25 осіб і щоб не силувано нікого слухати арґументів, якщо хтось з полонених цього не захоче. Тому, що серед неповоротців панують фанатичні настрої проти комуністів і полонені некомуністи відгрожуються, що не допустять до себе ніякої комуністичної комісії, можна рахуватися з поважними труднощами у переведенні передбаченої в договорі про перемир'я процедури „переконування". Неповоротці американці, яких є 23 особи, також кричали на адресу американців: „Ідіть до дому, імперіялісти!" Невтральна Комісія погодилась лише на те, що часописним кореспондентам вільно буде приглядатись переконуванню, але не вільно буде робити світлин, ані записувати зізнань.

Синґман Рі відкидає проєкт невтралізації Кореї

Сеул. — Президент Південної Кореї Синґман Рі склав довгу заяву, в якій гостро скритикував поведінку членів Об'єднаних Націй, які, мовляв, висувають проєкти розв'язки корейської проблеми, не запитавши раніше самої Кореї. Він гостро виступив проти проєкту об'єднати Корею на базі її невтральности. „Не можемо брати поважно ніякої пропозиції про невтралізацію Кореї — заявив 78-літній президент — як довго маємо могутні агресивні держави, що їх залишено без покарання і без завернення з їх насильницьких шляхів. Навіть, коли б усі члени Об'єднаних Націй мали ґарантувати нашу невтральність, ми не прийняли б такого стану, як довго численні держави самі не знають, чи вони майть стояти по стороні комуністів чи демократії і як довго цілий советський бльок озброєний до зубів для воєнної агресії". Зрештою, Синґман Рі зазначив, що він вірить більше в вартість двостороннього договору безпеки з З'єдиненими Державами, як в ґарантії Об'єднаних Націй.

Останній тиждень генеральної дебати в ОН

Об'єднані Нації, Н. Й. — В останньому тижні дебати на 18-ій сесії Генеральної Асамблеї промовлятимуть ще 9 промовців, між якими головний представник Індії Кріш-на-Менон і знову Вишинський. Цей останній напевне скористає з нагоди, щоб висловити своє невдоволення з еспансько - американського пакту. На найближчому засіданні Ради Безпеки, теж у цьому тижні, Совєти мабуть знову порушать справу Кореї. На середу заповіджено засідання Головної Комісії, де Вишинський матиме нагоду знову висувати справу допущення червоного Китаю до Об'єднаних Націй, хоч ОН відложили цю справу до кінця цього року.

Адміністрація закордонних дій про торгівлю з червоними

Вашингтон. — Виготовлене для Конгресу справоздання Адміністрації Закордонних Дій про Взаємну Оборонну Допомогу (Акт Контролі з 1951 року) охоплює першу половину біжучого року й торкається торгівлі західних країн з комуністичним світом. Справоздання стверджує значний зріст торгівлі між західніми країнами і червоним Китаєм та підкреслює непримушування цих країн стримати цю торгівлю. Не впливаючи рішуче на вільні країни у їхніх торговельних взаєминах з Китаєм, уряд ЗДА, одначе, не задумує зменшувати обмежень на власну торгівлю з Китаєм. У справозданні згадується і про торгівлю Заходу з контрольованими Москвою країнами Східньої Европи, при чому вказано на небезпеку цих взаємин. Але ця торгівля не охоплює стратегічно - важливих матеріялів. Про розміри торгівлі нестратегічними матеріялами з червоним Китаєм говорить її зріст за цей рік до 375,000,000 долярів, в порівнянні до 257,000,000 за минулий рік. Директор Адміністрації Закордонних Дій, Г. Стассен підкреслює, що відношення ЗДА до Китаю не змінилось і після перемир'я в Кореї.

Ворошилова не видно на червоних парадах

Лондон. — Маршал Климентій Ворошилов, найстарший із маршалів СССР, офіційний голова Президії Верховного Совєту СССР, від двох тижнів не з'являється на найважливіших імпрезах у Москві. У дипломатичних кругах в Москві говориться, що Ворошилов, який має 72 роки, поважно хворий. Його не було навіть на парадах, влаштованих у зв'язку з совєтсько-північно-корейськими переговорами. Здається, що обов'язки, зв'язані з його становищем, виконує М. П. Тарасов, голова президії Верховного Совєту Російської ССР. Ворошилов став „президентом" СССР в березні ц. р., після смерти Сталіна.

„ПРОБЛЕМИ КОМУНІЗМУ" В МАРКЕТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Кожного понеділка впродовж місяця жовтня відбуватимуться в Маркетському університеті в Мілвокі, Висканзин, доповіді на тему: „Проблеми комунізму". Лекції влаштовує Слов'янський Інститут згаданого Університету під дирекцією проф. Романа Смаль-Стоцького. Серію лекцій започаткує проф. Смаль-Стоцький в понеділок, 5-го жовтня, доповіддю на тему: „Совєтський Союз — край і народи". 12-го жовтня доповідатиме проф. Б. КовріНґ на тему: „Апель комунізму"; 19-го жовтня — проф. Ч. Спалатін на тему: „Проблеми Югославії", а 26-го жовтня проф. Смаль-Стоцький закінчить курс лекцією на тему: „Життя робітників і селян в Совєтському Союзі". Лекції відбуватимуться в кімнаті Д, Школа Права, 2-ий поверх, при 1103 В. Висканзин евеню, та починатимуться в год. 8-ій ввечорі. Вступ вільний. Слов'янський Інститут при Маркетському університеті, як це проголошено в окремих повідомленнях, діє рівночасно як дорадчий центр для всіх студентів Маркетського університету, зокрема для студентів журналістики, історії, політичних та соціяльних наук. Заінтересовані в тих справах можуть зголошуватись до проф. Романа Смаль-Стоцького, Marquette Guidance Center, 1304 W. Wisconsin Avenue. Milwaukee, Wis.

ЗДА, ПІСЛЯ ДОГОВОРУ З ЕСПАНІЄЮ, ОБМІРКОВУЮТЬ ЇЇ ЧЛЕНСТВО В НАТО

Після того, як ЗДА і Еспанія підписали в суботу оборонний договір, З'єдинені Держави обмірковують можливість ввести Еспанію „задніми дверима" до Атлантійського пакту. Це виходить із заяви сенатора Ришарда Б. Россел, з Джорджії, чільного демократичного представника в Сенатській Комісії Збройної Служби. Цей договір, підписаний з Еспанією тимчасом на 10 років з автоматичним продовженням на дальших 10 років, дає З'єдиненим Державам право користуватись щонайменше 5 еспанськими портами та кількома летовищами. Зате Еспанія дістане 226,000,000 долярів господарської і військової допомоги від ЗДА, не рахуючи грошей, що їх видасть американський уряд із спеціяльного президентського фонду на негайні військові потреби — на поправу й розбудову портів, летовищ і комунікаційних шляхів. Американсько - еспанський договір, що закінчує остаточно період політичної ізоляції Еспанії, знайшов широкий відгук у світі, при чому совєтська „Красная Звезда", орган червоної армії, відразу заявила, що цей договір є „новою небезпекою для миру" і „новим кроком З'єдинених Держав в їх підготові до війни". Сенатор Россел у своєму виступі в радіовисильні „Нейшенел Бродкестінґ Компані" підкреслив, що не було ні одного свідка в переслуханні Сенатською Військовою Комісією, який не признавав би великої користи з такого договору для оборони Заходу проти комуністичної агресії. Сенатор пригадав відоме антикомуністичне становище еспанської влади і висловив надію, що американський Сенат якнайскоріше ратифікує договір. Голова Сенатської Військової Комісії, сенатор Кейз, республіканець із Південної Дакоти, виїде в найближчому тижні до Еспанії перевірити на місці потреби зв'язані з підписанням договору. Щодо персоналу, то американці привезуть до Еспанії по змозі найменше своїх людей, і то лише найбільш потрібних фахівців. Одною із спонук Еспанії при підписуванні договору було те, що багато еспанців знайде працю при роботах для пристосування еспанських морських і летунських баз для вжитку американських збройних сил. Американсько-еспанський договір був підписаний минулої суботи в Мадриді американським амбасадором Клементом Дунном і еспанським міністром закордонних справ Мартином Артахом.

Ген. Ґрунтер домагається скріпити війська НАТО

Лондон. — Генерал Альфред М. Ґрунтер, головний командувач військ НАТО, заявив під час свого перебування у Лондоні, що хоч теперішня сила війська НАТО є втроє більша, як була за початкової стадії командування генерала Айзенгавера, — проте треба її безупинно побільшувати і скріплювати. Стратегія збройних сил НАТО заснована — казав ген. Ґрунтер — на існуванні добре вишколених суходільних сил, які негайно вступили б в акцію після вибуху війни. Вони здержували б наступ ворога, уможливлюючи мобілізацію резерв. Тим часом далекосяжне летунство атакувало б ворожі комунікаційні шляхи й найважливіші осередки. Хоч війська НАТО мають високу вартість, проте вони були б ще не всилі устоятися перед поведеною з усіх сторін агресією.

Зріст прихильників невтральности в Европі

Вашингтон. — Політичні обсерватори стверджують, що в деяких европейських країнах заіснували факти, які свідчать про те, що там збільшується невдоволення з американської політики твердої руки у відношенні до Совєтів. Такі факти настають в Данії, Австрії і Югославії. Невдалі вибори в Данії збільшили число соціялістичних послів на два, і тепер соціялісти мають аж 74 посли, а дотеперішня урядова коаліція — тільки 72. Соціял-демократи готуються зарганізувати новий уряд в Данії, а вони проти того, щоб НАТО мала свої військові бази в Данії. В Австрії канцлер Юліюс Раб хоче „робити інтерес з Совєтами", бо захопився малими уступками большевиків, хоч ці совєтські уступки такі, які західні союзники вже давно зробили Австрії. В Югославії урядові кола невдоволені з того, що ЗДА не хочуть змінити своєї постави до СССР, хоч там після смерти Сталіна настали деякі зміни, які треба було б використати в закордонній політиці, бо інакше Кремль вернеться до своєї давнішої політики. Урядові кола в Вашингтоні не прикладають великої ваги до цих змін в деяких европейських країнах, хоч признають, що така тенденція в европейській політиці була б небезпечна, якщо б вона виказувала постійність.

В СВІТІ

● **Королева Єлисавета II** перервала свої ферії, що їх переводила в Шотляндії, і вернулася до Лондону у зв'язку з приготуванням до подорожі в Австралію і Нову Зеляндію, яку переведе пізньої осени разом із своїм чоловіком, князем Единбурґу.

● **Англійський бойовий** літак упав у джунґлі на Маляях і розбився. Згинули всі 8 вояків, що були в літаку. Його рештки знайшли після 24 годин розшуків.

● **Комуністи в Калькуті,** Індія, приготовляють масову демонстрацію протесту проти арештування поліцією 100 їхніх однодумців. Не виключають насильницьких актів проти поліції, і тому поліція приготовляється на поважні сутички.

● **Єгипетський уряд** сконфіскував маєток колишнього короля Фарука. Він мав кілька палаців в Єгипті, головно в Каїро й Александрії. Цей маєток перейняла окрема державна комісія.

● **У східній Німеччині,** загрозили звільненням з праці тих, що взяли харчові пачки у західному Берліні. Водночас у східньо-німецькій комуністичній пресі множаться нарікання на „саботажників" у фабричному промислі, що працює нижче від приписаної норми.

● **Совєтський академік** Трофим Лисенко не попав в неласку совєтських вельмож, як про це були раніше газетні повідомлення. Доказом цього є поява його нової статті на цілу сторінку московських „Ізвєстій".

● **Колишній альбанський король** Ахмед Зоґу, що перебуває в Єгипті, мав прикрість: єгипетська поліція зробила обшук в його помешканні і наказала відкрити домашній сейф. Забрали різні документи. 9.000 золотих монет, які виявлено в сейфі, поліція залишила бувшому королеві.

● **У Бельгії впала у копальні** вугілля в місцевості Какеронь вінда з висоти 400 стіп. З 14 робітників, що були у вінді, 12 згинули, в тому числі 7 італійців, 3 бельгійці, один француз і один поляк.

● **Президент Панами,** Х. А. Ремон прибув з візитою до ЗДА. У супроводі своєї дружини, президент Ремон побуває в Маямі, Вашинґтоні та Ню Йорку. Три дні він буде гостем президента Айзенгавера.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАРЕШТІ!

Шкільна Рада нюйоркського стейту, т. зв. Рада Регентів, засудила крайову й стейтову комуністичну партію, як підривну, і рішила очистити від комуністичних зрадників учительські склади всіх публічних і стейтових шкіл. Комуністи заповіли в тій справі відклик до суду, але, згідно з теперішнім станом справи, цей відклик не має багато виглядів на успіх. Остаточний засуд комуністичної партії, як підривної, був вислідом майже чотирирічних зусиль Шкільної Ради та судового розгляду після того, як стейтова леґіслатура ухвалила в 1949 році відомий закон Фейнберга, що на його підставі участь в будь-якій підривній організації повинна стати причиною дискваліфікації учителя. Той же закон поставив тоді вимогу, щоб Шкільна Рада приготовила список підривних організацій і перевела в тій справі публічні переслухання. Члени цих організацій мали б всю можливість доказати безпідставність закиду. Справу того закону передано теж під розгляд Верховному Судові З'єдинених Держав, і вона була потверджена в березні минулого року.

Не зважаючи на можливості дальшого розвитку в цій справі, треба ствердити одне: суспільність, зокрема батьки шкільної молоді та відповідальні виховники, прийняли зі справжнім ентузіязмом рішення Шкільної Ради і цілою душею його підтримують. Це ж бо ділялось справді щось небувале, навіть на найбільш ліберальні американські відносини. Тут бо, з одного боку, країна й все волелюбне людство докладає максимальних зусиль, щоб забезпечити себе перед смертельною загрозою большевицької агресії, а з другого боку плекає гадюку за пазухою і дозволяє всіляким червоним виродкам затруювати душі своєї молоді й виховувати з них розенберґів — шпигунів та зрадників.

Це давно відома справа, що комуністична п'ята колона в цій країні, працюючи за вказівками й наказами з Кремлю, намагалася опанувати в першу чергу всі інституції, заклади й підприємства, що мають діло з вихованням та впливом на публічну опінію. Під покришкою виховання, науки, культури та мистецтва, опановуючи шкільництво, пресу, радіо, театр, фільм і т. п., комуністичні зрадники могли довший час розточувати здоровий з природи організм американської нації і знутра підготовляти пляновану віддавна большевицьку агресію на світ. Тоді, коли Америка й американський нарід, зв'язані воєнним альянсом з Совєтським Союзом, всіми своїми силами й засобами рятували Кремль з залізних обіймів його нацистського спільника в розпалі другої світової війни, тоді, коли в Америці з того приводу прийшло до щирого й приязного відношення до Совєтського Союзу, комуністичні зрадники використали цю нагоду, щоб підступом і змовою підмінувати Америку й всі ділянки її життя, щоб послабити відпорність на злочинні комуністичні ідеї, викрасти й передати Кремлеві найбільші державні таємниці і зробити все можливе, щоб знищити вільну американську систему.

Після війни, коли Кремль знову зняв маску і почав показувати свої імперіялістичні роги, в Америці прийшло до деякого опам'ятання, але ще забрало довгі роки, поки ця країна зрозуміла всю загрозу большевизму. Такого розуміння ще й досі немає вповні, а доказом того може бути факт, що ще й досі комуністам дозволяють займати учительські та інші ключові пости, дозволяють використовувати й зловживати Конституцію й Хартію Прав на те, щоб безкарно нищити американську систему й вільні американські інституції та загрожувати безпеці країни знутра саме в тому часі, як вона, а з нею й вільний світ, смертельно загрожені ззовні.

Американське „панькання" з комуністичними зрадниками розуміють одні як велику слабість Америки, а інші, як її силу. Будучність виявить, котра опінія була правильна. Все ж таки загал з полегшею і з більшою певністю щодо своєї майбутности приймає кожний крок і кожне рішення відповідальних властей в усіх галузях американського життя, які скеровані на те, щоб припинити комуністичну „конституційну" зраду країни та підготову її загибелі. Це, крім практичної оборони країни, стосується в першу чергу до шкільництва та виховних інституцій, де виростає майбутність Америки й вільного світу. Тому й рішення Шкільної Ради нюйоркського стейту можна прийняти тільки з віддихом полегші: нарешті!

Америка і зовнішній світ

Президент ЗДА підкреслює свою прихильність до Об'єднаних Націй і стверджує їх вартість у боротьбі за мир. Вся американська закордонна політика базується на розумінні нерозривности міжнародних проблем, що їх не можна обмежувати до однієї гемісфери. Весь без винятку військовий і весь дійсно поважний і авторитетний американський політичний світ визнає аксіому, що Америці потрібні союзники. Весь американський нарід знає вже теж, що Атлантійський і Тихий океани не є певною охороною від ворога. Все це виключає американський ізоляціонізм в тому розумінні, як його бачать европейці. Проте американська політична верхівка переживає тепер процес перевірки своїх поглядів на взаємини ЗДА із закордоном, і від висліду цього процесу безумовно залежатиме безпосередньо й практична американська закордонна політика. Загальним тлом цієї кризи є сучасний конфлікт комуністичного й некомуністичного світу, роля Америки у цьому конфлікті й роля інших держав, з якими Америка має діло. Велетенське матеріяльне обтяження, що лягло на американського податковця і американську державу, поруч із становищем різних держав до самої Америки й до комунізму, ставить перед Америку питання руба: „Що даємо ми їм і що вони дають нам?" Це не є сутокупецьке питання, бо мішається до нього ще жаль натури чисто моральної: адже Америка дає не тільки гроші, але й той дух відсічі комунізмові, без якого самі гроші безвартісні. І цей комунізм — це ж не справа одної Америки, але щонайменше в однаковій, як не в більшій мірі також усіх тих американських союзників і „клієнтів", які користають з американських фондів, не почуваючись водночас до обов'язку піддержувати Америку в її керівній ролі борця за свободу всіх народів.

Ця проблема є така складна тому, що діють тут інші способи думання і відчування — в Америці, Европі й Азії. Ізоляціонізм американця — це не є рід політики, а частина його світогляду, його психічне наставлення. Американці не забули, що їм в їхній визвольній боротьбі допомагали люди різних національностей, і що Беньямін Френклін знайшов союзника у Франції. Проте вони так само не забули, що серед політичних заповітів Вашингтона було: „поширювати торговельні зв'язки, але мати політичні зв'язки по змозі якнайменші". І не легко звикнути американцеві до тривких і глибоких політичних зобов'язань, коли вперше він 1796 року Америка прийняла на себе такі зобов'язання властиво лише весною 1949 року, ввійшовши в Північно-Атлантійський Пакт. І щойно після того пакту прийшли політичні пакти з Японією, Австралією, Новою Зеляндією, Філіппінами та — нератифікований ще пакт — з Південною Кореєю. Ізоляціонізм Америки — це не є нехіть до европейських дрібних спорів „за межу", що грозять воєнними конфліктами, бо тепер, після третьої світової війни, Середуща і Західня Европа настільки виснажені і стурбовані внутрішніми проблемами, що ніяка війна там не грозить. Але цей ізоляціонізм здригається перед партнерством, яке робить вічні прикрощі та турботи і викликає в широкому американському громадянстві враження, що йде тут **тільки** про фінансову експлюатацію Америки, як багатого, але несимпатичного вуйка, потрібного для грошей, та й годі.

З другого боку, европейці дуже вразливі, що їх, мовляв, не можна купувати. Вони жадають грошей і приймають їх, бо їх конче потребують, проте замість вдячности й почуття потреби щирої співпраці — мають претенсії до Америки, як багатиря, що хоче за гроші диктувати. І тому вони повсякчас наставлені на опозицію. В їх очах американські гроші — це лепта, що її кидає Америка, яка могла б дати багато більше. Тим часом це груба помилка, бо Америка має теж обмежені засоби. У минулому 1952 році ЗДА допомагали таким країнам: південно-американським республікам, Австрії, Бельгії і Люксембургові, Британії, Національному Китаєві, Франції, Німеччині, Греції, Індії, Індо-Китаєві, Індонезії, Ізраїлеві, Італії, Японії, Кореї, Голляндії, Норвегії, Португалії, Еспанії, Туреччині і Югославії. Европа дістала 1,629 мільйонів долярів, Близький Схід і Африка — 35 мільйонів, Далекий Схід і тихоокеанські держави — 289 мільйонів, ще інші — 66 мільйонів. Частина тієї допомоги мала чисто харитативний характер (повінь, голод, землетрус), але ж велика більшість мала таки політичний характер: скріпити ці держави всередині, щоб зробити їх відпорнішими на комуністичну інфільтрацію. Поважна ж частина грошей пішла на безпосереднє скріплювання оборонної сили проти небезпеки совєтської агресії. Отже більйони, що їх Америка видає, йдуть не задля гарних очей даних держав, а у висліді міжнародної ситуації, що настала після другої світової війни, — тієї ситуації, що її характеризує конфлікт Схід-Захід, чи ще простіше: небезпека від Совєтів.

Метою всієї цієї американської політики було зцілити протикомуністичний світ. Раптом, після 6-ти років, від часу, коли тодішній державний секретар ген. Маршал проголосив допомоговий „плян Маршала" вільним народам і відколи Конґрес затвердив біл на поверх 6 більйонів першої такої ґрандіозної допомоги ЗДА закордонові, ЗДА стверджують, що антикомуністичний світ далеко не є зцілений, а найближчі політичні союзники або грають подвійну гру (Англія), або все ще не є здібні включитися в оборонну протисовєтську систему (Франція). Дивлячись одночасно на поведінку таких держав, які були б впали жертвою анархії, коли б не фінансова й моральна допомога Америки (Індо-Китай, Індонезія, Югославія), американський **політичний** світ і навіть широкі кола громадянства мусять зацікавитись і ставити собі питання про доцільність дотеперішньої політики і поплатність дотеперішніх зусиль. Це не є маловажний симптом, що орган американських **фінансових** кругів „The Wall Street Journal" у цілому циклі статтей жадає ревізії політики. Це не є наворот до такого ізоляціонізму, що схоплений в гіркій формулі: „йти самому — ґо елон", але зворот до нового політичного світогляду, що наказує шукати тільки дійсно повновартісних **політичних** союзників. Голова англійської опозиції, колишній прем'єр Етлі, закидає Америці нетолерантність у відношенні до її союзників та бажання лише диктувати їм свою політику. Знову ж американська політика не хоче накидатись і диктувати, зате хоче зустрічати співзвучну політику в одному найсутнішому пункті: оборони проти комунізму і проти Совєтів. І слушно обурюється, коли у деяких своїх союзників і у тих, яким подавала щедру допоміжну руку, не тільки не знаходить тієї співзвучности у підході до комуни, але ще й зустрічає перешкоди, глумливі завваги чи просто кокетування з ворогом.

Еволюція американської політичної думки йде по здоровій лінії. Коли прийде чітке **розмежування** Америкою правдивих і вартісних союзників від дволичних, американський престиж на цьому тільки зросте, а ясний і недвозначний **міжнародний** фронт проти Совєтів — скріпиться.

Куди прямує Тіто?

Дня 6 вересня ц. р., як 28 мільйонів німців із виборчими картками поспішали до виборчих урн і створили на злість навіть деяких західньо-европейських демократичних держав „чудо-Аденауер", — зібралося в словінській місцевості Окроґліца, віддаленої всього 8 кілометрів від італійського кордону, 200,000 „юґослав'янців", тобто сербів, хорватів, словінців, чорногорців та італійців, і ждали терпеливо на приїзд Тіта. Образ, який аж надто пригадував часи, коли в Німеччині не було при державній кермі ще Аденауера, а стояв при ній Гітлер.

Поки Тіто приступив до промови, під звуки військової оркестри, та серед безлічі червоних прапорів декорував він провідників партизанських частин із останньої війни. Серед приявних вічевиків було багато поліції та війська.

Головним домаганням Тіта було: включення зони Б, яка й так є у посіданні Югославії, до „материка", й інтернаціоналізація міста та пристані Трієсту. Цей виступ Тіта попередило **повідомлення** офіціяльної юґославської пресової аґенції „Юґо-прес" з дня 28 серпня ц. р., в якім порушено справу Трієсту згідно з домаганням Тіта.

На ці юґославські виступи зареаґував італійський уряд висилкою військ на кордон Югославії, масовими протестами та нотами до урядів Югославії, Англії, Франції і ЗДА. Коротко: питання Трієсту стало знову гостро актуальним.

Менш-більш чотири роки тому, світ уже почав звикати до того, що комуністичний режим в Юґославії, шляхом мирної еволюції та лібералізму, почав наближатися до Заходу. Скільки в цьому дійсності, а скільки пропаґанди та ловлення на неї селянських мас, досьогодні світ ще як слід не збагнув. Але всі згідні в тому, що не зважаючи на ненависть та страх, які ділили Тіта від Сталіна, можливості комуністичного юґославського диктатора злібералізувати господарське та політичне життя — дуже обмежені. Бо в такому режимі значно більше, як в демократичному, диктатор приневолений оглядатися на настрої своїх співпрацівників та ґарантувати привілеї провідної верстви. А цей провідний апарат, після того, як стару інтеліґенцію усунено або винищено, складається у великій більшості з провідних комуністів, між якими є не мало і таких, що потайки тримають з Комінформом та за свою Мекку уважають Москву. І Тіто не може відважитися, навіть якби цього хотів, через лібералізацію господарської та політичної ділянки зменшити владу цих співробітників, бо без них він не може обійтися.

Чи цей факт, чи комбінації Тіта на зміни настроїв Кремлю у відношенні до Юґославії по смерті Сталіна дали причину до того, що із шляху, яким почав він іти в напрямі Заходу від 1948 р., видно тепер деякий відворот. На це є багато познак.

Найперше, справа Трієсту. Порушення цієї болючої проблеми в такій формі та в такому часі, як це зробив Тіто, дозволяє допускати, що зроблено це тільки для того, щоб захмарити західньо-европейський горизонт. А таке припущення стверджує факт, що цей самий „Юґо-прес" в дні 29 серпня ц. р. спровокував питання в слід за чим почала ним займатися і юґославська преса, про долю слов'янської меншини в грецькій Македонії. При цьому піднесено важкі закиди на адресу Греції. Треба знати, що в одній з постанов балканського пакту (Юґославія, Греція, Туреччина), Юґославія зобов'язалася ніколи не порушувати македонського питання. Правда, юґославський уряд відпекався від виступу „Юґо-пресу", але хто знає тоталітарний устрій, цьому не вірить. А реакція грецької публічної опінії є така сильна, що вже говориться про смерть немовляти, якому на ім'я Балканський пакт.

Трієст і Македонія — це факти, про які ми згадали. Але хто приглянеться юґославській пресі останніх часів, той мусить ствердити, що Беоґрад віддаляється чимраз більше від політики ЗДА. І коли виринає питання Кореї, Китаю, Індо-Китаю, Ірану, страйків у Франції або кризи уряду в Італії, то голоси юґославської преси є ідентичні з голосами московської „Правди". Також голоси юґославської преси в справах Західньої Німеччини, зокрема у відношенні до особи канцлера Аденауера, є, як правило, ворожі. Справді, тут і там критикують ще совєтський режим, але в значно лагіднішій формі, як це було до смерти Сталіна.

Природньо, що це не лишилося без відгуку по той бік залізної завіси. Не тільки Совєти, але й деякі сателітні держави почали нав'язувати наново з Юґославією дипломатичні зв'язки. Також не без значення є донесення з Парижу одної американської аґенції про те, що провід французьких комуністів заборонив своїм членам вживати слова „тітоїст" та „тітоїзм" в лайливому значенні.

Додаймо до цього явне вороже наставлення режиму Тіта до Церкви, а зокрема до католицької, часті напади юґославської преси та Тіта і його співробітників на політику Ватикану, що робить теж Кремль та сателіти, і побачимо, що Юґославія під диктатурою Тіта ще дуже далека від цього, що підпадає під поняття демократії.

Яке значення, а зокрема який ступінь значення може це все мати, сьогодні важко передбачити. Але є відомим фактом, що диктаторські уряди спроби зближення підготовляють, як правило, пресовою кампанією, раз, щоб відповідно настроїти адресата, а далі, щоб власне населення не дивувалося політичним скокам. Можливо, що саме зараз ідуть такі тітівські маневри, а Захід ще не зорієнтований, до чого вони провадять.

Нестор

Робити краще...

При порівнянні з „казьонною", всім обридливою пропаґандою за залізною завісою, що особливо намагається задурманити молодь, підганяючи її до щораз більших зусиль і жертв, — сердечними і змістовними виявляються прості і щирі слова, що ними звернувся президент Айзенгавер до фармерської молоді, відвідавши велику виставку в Вест Спринґфілді у Массачусетс.

Президент не закликав молодь зголошуватись на „великі новобудови", не пробуджував її чуйности щодо „ворогів народу" і не закликав боротися з „аґентами чужих держав". Слова його були повні простоти та поваги і можуть бути зразком наймудрішої поради досвідченого державного мужа молодому поколінню.

Президент закликав своїх юних слухачів ії співбесідників, щоб вони лише доклали старань для того, щоб залишити після себе американську землю і американську систему правління в кращому стані, ніж вони їх отримали. Вже сама участь хліборобської молоді в виставці дала запоруку, що праця наступного покоління принесе наявні користі країні. Звернувши увагу молоді на групу літніх громадян, президент висловив своє переконання, що ці представники старшого покоління „погодяться зі мною, що важливим чинником є тут юнак чи дівчина, які — посередньо, чи **безпосередньо** — беруть участь у цій виставці".

Коротке побажання президента Айзенґавера, щоб молодь залишила свою країну у кращому стані, ніж її наслідувала — найкраща порада кожній молоді кожної країни, яка спільними зусиллями може залишити й увесь світ в кращому стані, ніж його застала.

Наша молодь — як нові громадяни Америки — може і повинна примінити побажання президента для особистої праці у новій батьківщині. Використання освітніх можливостей, досконалення у вибраному фаху і всестороння праця над своїм розумом і вдачею необхідні для того, щоб вложити своє зусилля у творення кращочо світу.

Ці ж зусилля особливо необхідні для того, щоб у майбутньому посередньо й безпосередньо та ділом і прикладом зробити кращим життя і в країні батьків цієї молоді. Бо молодь в Україні тепер ніяк не може своїми особистими зусиллями допомогти позбутися неуявної нужденности й темряви, що полонили Україну. Якщо тамошня молодь, переборовши усі обмеження, сперті на походженні і льояльності її і її родини, зможе скінчити відповідну до її зацікавлень школу, то все таки тільки малий її відсоток лишається на своїй батьківщині, а всі розсилаються, не питаючи волі висиланих, на працю в дуже далекі, переважно азійські країни СССР.

У порядку партійної дисципліни цю молодь кидають на найтяжчі будови, де сила м'язів заміняє працю машин. Бігаючи безконечне число разів з мішками цементу на плечах по великих греблях, молодь ця падає, захлинаючись кров'ю, що виривається з розірваних легенів. Вона, за необережну посмішку, слово чи за необережність одиних заповнює тюрми й табори СССР, вона всі свої здібності спрямовує на те, щоб перетривати суворе, сповнене звірячого змагу за існування, життя.

Зусиллями молодого покоління майбутній світ напевно стане кращим від світу, в якому діяли їхні батьки. Величезний розвиток техніки, що дозволяє у майбутньому користуватись дешевою енерґією, яка зробить щоденне життя вигідним — одна з запорук цього вигіднішого світу.

Проте вигідніший світ — це ще не кращий світ. Молодь повинна пробробити над собою величезну працю духового відродження, щоб вона змогла досягти те, чого не досягли її батьки. Запал молоді повинен звернутися передусім на встановлення справедливого світу. Молодь повинна себе так виховати, щоб не могла вже „торгувати з людожерами", щоб не змогла спокійно спати, знаючи, що десятки мільйонів людей вимирають, ставши дослідним матеріялом гуртка злочинних фанатиків та знаючи, що у добі найшляхетніших гасел про волю червона імперія завойовує щораз нові народи і щораз пильніше винищує давно завойовані.

Залишити світ кращим, ніж його отримано — завдання величне. Але про дійсний — не викривлений — зміст слів „кращий світ" повинні говорити ті, хто тепер несе відповідальність за долю світу.

Вол. Дорошенко

З МОЇХ МАНДРІВОК

(Зі спогадів)

(2)

Вернувшися додому й розпрощавшися з гостинною сім'єю, вийшов я вполудне з малим пакунком у сад, а звідти задньою хвірткою непомітно дістався в умовлене безпечне місце, де на мене чекав уже мій провідник. Пізніше, коли я в 1912 році таємно відвідав Київ, оповідала мені пані Віра, що в той час, як я виходив з саду, чатувала на мене поліція. Очевидно, поліція дізналася про присутність у Яроцьких підозрілого гостя або від жандарма або, може, простежили, як я ходив до бундівки, але їй не пощастило вполювати мене. А я тим часом пішов із своїм провідником-пачкарем безлюдними крутими ярами, аж вийшли до якогось лісу. На самім узліссі стояв хтось, наче салдат, чимсь махав і щось до нас кричав, а що, ми добре не чули й, не звертаючи уваги, сміло пустилися в глиб лісу. Та ба, щось почало літати й дзичати в лісі понад нашими головами, щораз то більше.

Були це сталеві мухи. Ліс належав до військової стрільниці і тепер саме відбувалися там вправи в стрілянні гострими набоями. Махав до нас, очевидно, таки салдат, щоб ми не йшли, бо небезпечно. І справді, кулі літали одна за одною просто на нас, аж вкінці годі було йти й ми мусіли лягти десь під кущем на землю. Лежимо годину, другу, третю — стрілянина не вгаває!

Пішов мій провідник на розвіди, але хутко вернувся й сказав, що пройти не можливо, що перед нами за лісом на полі стоять лавами салдати й стріляють у наш бік, а далі коло шляху стоїть сторожа й не пускає нікого ні сюди, ні туди. Отже треба переждати, поки скінчиться муштра. Але час минав, надходив вечір, а стрілянина не втихала. Знову пішов мій пачкар на розвіди. Пішов і пропав. А тут уже під моїм кущем стало небезпечно лежати і я, наглянувши серед лісу уляговину, перебіг туди й ліг ницьма в ній. Десь осторонь перебігло кілька салдат. Вони провіряли, чи добре влучали до цілі їх камради, й здається, доглянули мене, як я ховався в нову криївку, але мене не зайняли.

Довгенько я так лежав в своїй ямці, чекаючи всякої несподіванки, аж ось приходить мій пачкар і заявляє, що нема іншого виходу, як іти наперед. Іти мусимо, бо не знати, коли скінчиться стрілянина, а фіра довше чекати не може. Узяв мій пакунок і пішов, сказавши, щоб я йшов кількадесять кроків за ним, немов якийсь турист, і нічого не боявся.

Вийшли щасливо з лісу на поле, а за полем стоять касарні, коло них салдати, лава при лаві. Одна стріляє, друга готується до стрілу. Ідемо стежкою до касарень. Скосили на нас очі салдати й офіцер.

Мій провідник був уже коло виходу з касарняного двору, а я на середині його, коли біжить якийсь салдат і гукає до мене:

— Молодой человєк, подождітє!

Ну, думаю, починається халепа. А салдат уже коло мене й каже: „Я знаю, звідки ви йдете, ви з тамної сторони" — себто з-закордону, з Австрії, — я сейчас жандармам доложу!"

Почувши ромову, мій провідник вернувся до нас і почав щось шваркотіти до салдата. Виявилося, що салдат теж жид і мій пачкар по-жидівськи його переконував. Врешті каже до мене: „Дайте йому 50 копійок". Я вийняв срібного „полтінніка" (50 копійок в одній монеті) й дав салдатові. Він подякував і побажав нам щасливої дороги. Так за марних 50 копійок я дістав свободу рухів. Більше нас ніхто не займав і ми спокійно вийшли на шлях, сіли на візок і поїхали. Завіз мене мій Харон, чи може просто Арон, на хутір до якогось симпатичного дідка, сказав, що місія його скінчена, що далі повезе мене цей хуторянин. Я на нього, мовляв, можу цілком спуститися, а платити нікому ніде не маю, бо вже заплачене.

На хуторі у дідка було дуже гарно й чистенько, але не було часу на якийсь відпочинок та оглядини. Вже запала ніч, і дідок повіз мене далі аж під саму границю і тут у якомусь прикордонному селі здав мене іншим, менш симпатичним, селянам, мабуть фахівцям від переводження через кордон. Довго сидів я в хаті, чекаючи, коли мене нарешті поведуть далі.

Положення було якесь невиразне. Від часу до часу до хати входили й виходили якісь парубки з хмурими обличчями. Вони мені говорили, що границя непевна, „зіпсута", що москалі її сильно пильнують і не знати, чи й можна буде взагалі перейти. Дуже прикро було чути й переживати такі зловіщі пророкування. Та ось, серед ночі, два чи три парубки взявши з собою сакви й бочілочки, сказали нарешті до мене „ходім-те" й повели мене на той бік.

Довго йшли ми, скрадаючись, якимись лугами й полями, кілька разів приклякали, а то й лягали, здержуючи віддих, на землю, а мої провідники надслухували. Врешті в одному місці сіпнули вони мене за руку й ми побігли стрімголов. По довгому шаленому бігу, хлопці спинилися й перехрестившися сказали мені, що небезпека, Богу дякувати, минула, але була вона дуже близько. Можна було й під кульку попасти.

Ми відпочили й пішли далі вже спокійніше якимсь мокрим і грузьким полем.

Змучений, заболочений і ввесь мокрий від роси прийшов я нарешті з парубками до галицького села Підкаміня. Тут завели вони мене до якогось свого знайомого селянина, мабуть, спільника, й здали під його опіку, а самі подалися з бочілками до корчми. Я довідався тоді від жінки мого господаря, що до Галичини пачкували вони тютюн, а з Галичини на Волинь горілку.

Господиня накидала на підлогу соломи й прикрила її рядном. Це було лігво для мене і я негайно скористав з уважливости доброї жінки і, як був, так і повалився на цю нехитру постіль, скинувши тільки черевики, що геть обліпли грязюкою.

Дрімаючи, чув, як вернулися хлопці з корчми, набравши повні бочілки горілки, щось балакали з господарями а потім вибралися в поворотну дорогу. Причулося мені, що один із моїх провідників сказав до господаря — мені видалося, що це про мене: „У нього грошей до кольки". Я ще й дорогою побоювався, що легко можу стати жертвою грабунку, а тепер і поготів сподівався всякого лиха. В кишені я мав дорогий батьківський золотий годинник, який узяв із дому замість свого звичайного, зіпсутого в тюрмі в'язничною сторожею.

Годинника я під час подорожі не виймав, щоб хтось не накинув на нього недобрим оком, і він не накручений став, так що я не знав, котра година. Крім того, я мав зашитий у комірі маринарки або пальта сторублевий банкнот, що його дала мені на дорогу мати. Здобич не бозна яка велика, але все ж таки приваблива. Одначе мені не сталося нічого лихого.

Як я довідався пізніше, — організація переправи була така: цілим підприємством орудував звичайно підприємець у приграничному місті. Він брав від емігрантів означену згори заплату (20-25 карб.), левина частина якої лишалася йому, як головному організаторові. Якусь частину з побраної суми він платив переводчикам селянам, а ті знову мали оплачувати з своєї пайки прикордонну сторожу, здається, по 30 або 50 копійок від веденої особи. Заплативши цей окуп салдатові-пограничникові, могли вони транспортувати людей табунами навіть у білий день: він того „не бачив".

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

В УКРАЇНСЬКОМУ КОНҐРЕСОВОМУ КОМІТЕТІ

ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗАСІДАННЯ РАДИ ДИРЕКТОРІВ

Останнє засідання відбулося в п'ятницю, 11 вересня 1953 року. У засіданню взяли участь члени Екзекутиви: голова Українського Конґресового Комітету, проф. Л. Добрянський, заступники голови — Дм. Галичин, Т. Миник, О. Лотоцька, Б. Кравців, касир — Й. Лисогір, секретар — А. Ватюк, екзекутивний директор — Ст. Ярема і генеральний дорадник — М. Пізнак. З членів політичної ради: М. Чубатий, Я. Гайвас, В. Мудрий, В. Новицький, В. Омельченко, І. Паливода, І. Робертс, Т. Сендзік, Р. Смаль-Стоцький, С. Сприньский, М. Стахів, М. Степаненко, Г. Волинець, І. Вовчук, В. Завітневич, Е. Зиблікевич та урядовці Українського Конґресового Комітету.

В першу чергу треба зазначити ухвалу про вислання кондоленції родині бл. пам. Голови Найвищого Суду Винсона.

Далі головуючий на засіданню Дм. Галичин поінформував про постанови, які запали на зборах Екзекутиви від часу останнього засідання Ради Директорів, а також на зборах Комісії для справ публікацій та інформації.

Отже, — на засіданні Екзекутиви Українського Конґресового Комітету відчитано звідомлення Контрольної Комісії про переведення контролі рахівництва і діловодства Українського Народного Фонду та Українського Конґресового Комітету і рішено Звіт Контрольної Комісії подати до преси, що й виконано.

На засіданні Екзекутиви 19 червня ухвалено взяти участь в національній Конференції в справах громадянства у Вашинґтоні, при чому постановлено делеґувати на Конфецію пп. М. Пізнака і С. Ярему.

На тому ж засіданні прийнято до відома справоздання Директорів Українського Конґресового Комітету пп. А. Батюка та Б. Кравцева про їх подорож до м. Шікаґо в справі наладнання відносин між місцевими українськими організаціями.

На засіданні Екзекутиви 26 червня ц. р. ухвалено: уділити дотацію Секретаріятові Панамериканської Конференції в сумі 300 долярів на біжучі видатки; закупити 200 примірників книжки „Мово Рідна" для потреб Шкільної Ради, на суму 300 долярів; уділити Комітетові для жертв повені у Голляндії суму 100 долярів та передати їх через Український Комітет в Амстердамі; обняти протекторат над концертовою подорожжю Капелі Бандуристів та уділити дотацію в сумі 500 долярів на підготовчу організаційну працю.

Крім того Екзекутива доручила касирові п. Й. Лисогорові підписати угоду з Науковим Товариством ім. Т. Шевченка в справі винайму домівки в Домі Української Культури.

На засіданні 17 липня ц. р. ухвалено — асиґнувати на надзвичайні потреби Української Національної Ради 2,000 дол., узглядниивши арґументи, що їх у своєму листі зложили члени Ради, пп. А. Батюк, Т. Миник і М. Стахів; уділити доц. В. Якову 50 долярів на видатки в зв'язку з участю його в Конґресі Німецьких Психологів.

Далі заступник голови Дм. Галичин поінформував про постанови, які прийнято на засіданнях Комісії для справ публікації та інформації.

І так, на засіданні 5 червня ц. р., на пропозицію проф. Р. Смаль-Стоцького, рішено рекомендувати видання історії України для молоді, в образках, англійською й українською мовами, в трьох зошитах (Княжа Доба, Козацька Держава і Визвольна Боротьба). Крім того, рішено обміркувати видання мистецького Настінного Календаря, як премію для платників Національного Датку.

На засіданні Комісії 19 червня ц. р. рішено вислати на дипломатичний курс при Американському Університеті у Вашинґтоні пп. М. Степаненка і д-ра Ю. Фединського, а д-ра В. Шандора, на випадок, коли один із кандидатів не зможе взяти участи в курсі.

На тому ж засіданні вислухано інформації про потребу видання англійською мовою праці проф. О. Оглоблина (Москва — Третій Рим) та Редактора Б. Кравцева (Про власовщину).

Рада Директорів всі зазначені вище ухвали Екзекутиви Українського Конґресового Комітету та внески Комісії публікації та інформації, після їх обговорення затвердила.

Поза тим, в програмі нарад стояло питання про Річні Збори Крайової Ради (Члени Загального Збору Українського Конґресового Комітету Америки). Збори відбудуться в днях 10-11 жовтня ц. р. Рада затвердила програму Річних Зборів. Ближчі відомості про Збори будуть оголошені в пресі. При тій нагоді буде влаштований бенкет із співучастю визначніших американських гостей та представників національних груп підсовєтських народів.

По звідомленні Організаційної Комісії — затверджено нові Відділи Українського Конґресового Комітету, що постали в стейтах Ню Йорк, Ню Джерзі і Конектикат в останніх місяцях. (Повідомлення буде окремо).

Доручено Екзекутиві обрати 10-членну делеґацію, щоб взяла участь в прийнятті дня 21 жовтня ц. р., з приводу урочистости: „День і тиждень Об'єднаних Націй", що його влаштовує „Асоціяція для Закордонної Політики З'єдинених Держав Америки", в присутності високих американських достойників та закордонних гостей.

З черги обговорено справу Жалібної Маніфестації 20 вересня ц. р. в Ню Йорку з приводу 20-ліття Голоду в Україні. В зв'язку із проханням Обласного Комітету, ухвалено просити п. Дм. Галичина виступити на Маніфестації з відповідною промовою українською мовою та ухвалено певні рекомендації відносно програми Жалібної Академії.

Заслухано доповідь д-ра В. Шандора про участь його і д-ра Ю. Фединського на дипломатичних курсах при Американському Університеті у Вашинґтоні та Ню Йорку. На курсі було 80 слухачів, переважно людей з високою освітою і на видатних становищах. Були слухачі також з окремих держав. Викладачами виступали професори університетів, високі урядовці Державного Департаменту та дипломати. Участь на курсі українців показалася дуже корисною. Нав'язано багато важливих знайомостей і відбуто низку інформаційних розмов з професорами і студентами про Україну. Зокрема, під час лекцій, українські учасники кореґували в окремих випадках деякі неточності щодо української справи.

На підставі здобутих відомостей та своїх спостережень, пп. д-р В. Шандор до д-р Ю. Фединський опрацювали проєкт окремих заходів щодо української праці на зовнішньому відтинку, які Рада Директорів ухвалила взяти під увагу й ближче розглянути.

На кінці ухвалено розіслати проєкт бюджету всім членам Ради Директорів — кля обміркування.

Канцелярія УКК

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„ДУЖЕ ПОВІЛЬНО ВКЛЮЧАЮТЬСЯ В ОРАНКУ НА ЗЯБ"

„Дуже повільно включаються в оранку на зяб машинно-тракторні станції Полтавської, Сумської, Київської і західних областей. По кілька десятків гектарів спромоглися зорати на зяб тракторні бриґади у Шепетівському, Полонському і Антонинському районах на Поділлі. Як і торік, партійні організації і сільськогосподарські органи цих районів буквально нічого не роблять, щоб забезпечити колгоспи раннім глибоким зябом під цукрові буряки і зорати на зяб всю площу під ярий клин.

Те саме можна сказати про Хмільницький, Шпиківський і Могилів - Подільський райони на Вінниччині. Петрівський і Піщано - Брідський — на Кіровоградщині".

Це, уривок передової статті з „Радянської України" з 5 вересня, в якій підганяється робітників до праці, бо совєтська преса — це той панщизняний гайдук, який висотує всі сили з своїх закріпощених рабів. Хто це бачив, щоб політичний часопис у вільному світі, або як большевики пишуть „у невільничому" капіталістичному світі, сповняв ролю гайдука та посіпаки, що підганяють людей до праці.

КОЛГОСПОМ „НОВИЙ ШЛЯХ" КЕРУЮТЬ ЛЮБИМЧИКИ"

Сергій Хейло пише в „Радянській Україні" (з 5 вересня) про порядки в колгоспах в Корнинському районі на Житомирщині. Про колгосп у Корнині він пише так.

—„Колгоспом „Новий шлях" керують любимчики.

Епітет підібрано досить вдало. Родослівна цього корінзілля тягнеться аж до самого районного центра.

В сільськогосподарському відділі обкому партії є тепер дасить даних, щоб уявити діалог, який у свій час відбувся між Твердохлібом і тодішнім головою райвиконкому тов. Гриневичем.

— Оце тобі, Іване Микитовичу, посада — розпоряджайся. А ми навідуватимемося, допомагатимемо.

— Буду старатись, Юхиме Романовичу!

Очевидно, добре обізнаний із смислом вказівок районного керівника, Твердохліб став розпоряджатися всім і вся на власний розсуд. Тим більше, що точне додержання головою райвиконкому своєї обіцянки заохочувало порушника закону.

Тов. Гриневич справді навідувався то до колгоспного саду під час збору врожаю, то на обід до Твердохліба, то, як пишуть у листі до редакції колгоспники, на „тому обідові подібне".

Та це — квіточки. Ягідки і яблучка виявилося на артільних зборах, де за всіма обставинами і настроями Твердохлібові були явно вготовані „вороні".

Особиста ж присутність і неабияка активність на зборах тов. Гриневича звела ці наміри нанівець.

Любимчик Гриневича після зборів торжествував.

Торжествує Твердохліб і досі. І хоч любимчики — всі разом завдали колгоспові втрат на десятки тисяч карбованців, їх ніхто не притяг до відповідальности. Твердохліб тепер посідає аж дві хати. На розлогих, майже гектарних просторах прихованої у трьох місцях присадибної ділянки він збирається разом з усіма своїми любимчиками влаштувати гучне новосілля. Запрошуються — зацікавлені представники з Корнина і Житомира.

В царській Росії були надуживання всяких урядовців, але большевицька бюрократія зовсім не краща за царських урядовців, бо оцих совєтських „любимчиків" повно у всіх большевицьких установах.

З ГОЛОСІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

ПРО КОНЕЧНІСТЬ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ

„Наша Мета", Торонто, ч. 34 з 5 вересня ц. р., у статті д-ра Ю. Пелеха п. н. „Заповнити прогалину" звертає увагу на щораз більше значення в усіх державах світу пляновоі і організованої суспільної опіки, яка стає вже окремою ділянкою знання, плеканою у високих школах.

Правда, кожний з українців, перебуваючи на території даної держави, користає в рямцях обов'язуючих законів з її соціяльної опіки. Але брак громадянства, або іншого характеру перешкоди показують, що державна опіка є невистарчальна, так, що з конечности потрібна своя допомогова організація.

Суроґатом нашої державної опіки міг би бути ЗУАДК в Америці, чи Допомоговий Фонд в Канаді. Вони повинні бути відповікальні за загальне плянування та співдію всієї суспільної опіки на своїх теренах, та підтримування зв'язків з міжнародними організаціями суспільної опіки.

На терені Канади існують численні організації, церковні і світські, освітні і політичні, які здебільша займаються допомоговою працею. Одні роблять це краще, другі гірше. Всі вони, одначе, обмежуються згідно з статутом, на своїх членах і виконують суспільну опіку „побічно" — по-аматорськи. Організації, яка займалася б виключно суспільною опікою, у нас немає...

В 5-ТИРІЧЧЯ УНРАДИ

„Українське Слово", Париж, ч. 613 з 9 м. м. у довгій статті О. Бойдуника під вищенаведеним наголовком пригадує генезу, постання і значення УНРади, як традиційного українського державного центру на чужині, та розмежовує поняття коаліції і консолідації. Говорячи про потребу консолідації на терені УНРади, автор доходить до такого висновку:

Сьогодні над українською консолідацією нависли чорні та важкі як олово хмари і то головно з приводу зовнішньої політики. З тих чорних хмар може неждано, але зате логічно й послідовно, — грянути грім. І тут не поможуть голосування, бо логіка й послідовність у визвольних змаганнях за привернення суверенности Українській Соборній Державі, є сильніші за паритетну „більшість" в консолідації. Консолідація всіх українських самостійницьких політичних сил, чи то в УНРаді, чи поза нею, на нарадах 25 червня і 27 грудня 1952 року, створена для продовжування суцільним фронтом визвольних змагань за привернення суверенности Українській Соборній Державі. Визвольні завдання і лише вони зумовили й удержують консолідацію, а в тому й УНРаду! І на тому становищі стояла і тим цілям служила УНРада впродовж свого п'ятирічного існування і діяння, і мусить вдержатись і надальше так, як усіми мусять бути вдержані спільні позиції з 27 грудня 1952 року.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Хвальна Редакціє!

Прошу не відмовити помістити спростування допису „Політичне віче ООЧСУ", в якому дописувач із Филадельфії подав деякі незгідні з правдою факти:

1) Невідомо звідки взяв дописувач „подавляючу більшість прихильників УНРади" на залі, коли на вічу не приходило ані один раз до голосування ані в ніякий інший спосіб не усталено такої більшости.

2) На всі запити, поставлені дискутантами, проф. І. Вовчук дав вповні задовільні та вичерпні відповіді — і президія кількакротно зверталась до слухачів, чи на всі запити дано відповіді та чи дискутанти задоволені ними, чи хочуть ще більше вияснень і на залі не найдено нікого, хто б такі заміти поставив.

3) В „горячій" дискусії забирали слово, пише дописувач, „майже самі прихильники УНРади та засуджували ведену тепер акцію проти Державного Центру".

Правда, що дискутанти виступали дуже горячо та пристрасно (один навіть на залі дозволив собі на загально національні образи!!) та не говорили зовсім про проблему переговорів УНРади зі славнозвісним „МАКЦ-ом" і не опрокидували закидів поставлених проф. І. Вовчуком, а тільки в загальному боронили „Державний Центр" У. Н. Ради.

Одначе тут треба відмітити зовсім нову і таку відмінну на нашому громадському терені поведінку Управи ООЧСУ, яка з повною толерантністю чужої думки старалась, в міру можливости, дати слово всім опонентам (5 хвилин для кождого з огляду на обмежений час!).

Але із першої листи зголошених до слова змогло виступити біля половини зголошених.

І тільки тому, що завідуючий залею Горожанського Клюбу на прохання Управи ООЧСУ згодився продовжити видачу залі лише до год. 10.30 вечора — віче не було докінчене і дискусія була перервана.

4) Всі присутні на вічу, і в тому і дописувач, добре знають, що на вічу постановлено дискусію продовжити в іншу неділю, про що Управа ООЧСУ має своєчасно повідомити українську филадельфійську громаду в пресі.

5) Отож робити підсумки і висновки із цього так на часі організованого віча ще далеко завчасно і неповно. Це можна буде зробити щойно після закінчення дискусії.

З пошаною

І. Скальчук.

Голос Читача

Про пок. о. Амброзія Полянського

В ювілейному числі „Свободи" з дня 15 вересня, в статті п. Луціва п. загол. „З життя громад", я прочитав довшу згадку про о. Амброзія Полянського. До цієї статті дозволю собі додати деякі деталі з моїх споминів.

Бл. п. о. Амброзій Полянський був сином о. Атаназія, найстаршого тоді в перемиській дієцезії священика ювілята, пароха Яблінки Нижньої коло Турки над Стрием, який помер там в р. 1914 у віці 96 літ. Бл. п. о. Амброзій, молодий священик вдовець, набувши знання кількох чужих мов, відбув ряд подорожей по европейських краях — Туреччині, Святій землі та Єгипті, а враження з цих подорожей цікаво описав в тодішніх львівських видавництвах.

Як це вже подав п. Луців в „Свободі", о. Амброзій був в Питсбургу радісно повітаний. Працюючи ревно і з відданням, о. Амброзій вкоротці зачав збирати гроші на будову дуже там потрібної більшої церкви.

Віддавши гроші церковному комітетові, о. Амброзій вернув до Европи. Тут в Галичині визначився як проповідник та ревний духівник, і в признанню його заслуг бл. п. Митрополит Шептицький надав йому парафію в селі Конюхові б. Стрия, де він і помер у віці 82 літ.

Все, що я подаю, знаю з оповідань згаданої б. п. Любови Полянської, моєї другої матері, дружини повдовівшого мого б. п. батька Омеляна.

Монтреал.

Мгр. Володимир Бучацький.

ВІСТІ З НТШ

Дня 12 вересня 1953 виголосив професор Університету Вільберфорс (Огайо) д-р Микола Гадзінський доповідь в рямцях вуботніх доповідей НТШ в Ню Йорку на тему: „Найновіші досягнення в області атомової енергії".

Мова йшла про найцінніші досягнення в цій ділянці, тобто про: а) створення атомової та водневої бомб і б) успішне закінчення нового процесу в опануванні атомової енергії — факт створення реактора, що розкриває величезні вигляди на її застосування в мирних цілях, в індустрії, тощо.

Виходячи з еквівалентности маси й енергії, доповідач спинився докладніше на обговоренні метастабільного стану енергії, щоб теоретично впровадити слухачів у джерело, з якого можна одержувати енергію для вжитку в бажаному напрямі. Він наглядно з'ясував діючі сили в ядрі атома, спинився на виясненні дефекту маси, вияснив графіку Бора, що впорядковує величину енергії зв'язку (на кожного компонента в ядрі) у легших та важчих атомах і виказав ріст тієї енергії від водня через стабільне срібло аж до урану. Вияснюючи тенденцію метастабільних станів переходити у стабільні, доповідач обговорив на прикладах випадки фузії та дезінтеґрації, подаючи з властивою йому образовістю процеси в обидвох випадках, які виявляють кориснішим для одержання енергії процес фузії (перевага водневої бомби над атомовою). Нав'язуючи до обчислень Ґамова, Оппенгаймера і Бете, доповідач пояснив теоретично процес фузії за допомогою високих температур та ролю діяння ізотопів водню.

Після доповіді відбувся цікавий і речевий обмін думок в якому брали участь д-р П. Герасименко, проф. М. Зайцев, д-р В. Калина та проф. Т. Ростковрч.

В. К.

УБИВНИК ТРОЦЬКОГО РОЗКІШНО ЖИВЕ В ТЮРМІ

Убивник Льва Троцького відбуває кару в мехіканській тюрмі. Але він живе розкішно: кожного місяця дістає 350 долярів на свої видатки, а його наречена часто його відвідує. Ніхто не знає його правдивого прізвища, бо має він їх аж п'ять. Тринадцять років, тобто дві третини кари, він уже відсидів і міг би бути звільнений, але навряд чи проситиме про дарування решти кари, бо вдова по Троцькому заявила, що його негайно замордують, як тільки вийде на волю.

З наших буднів

КИТАЙСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ

Хоч я сам уроджетець великого міста, столиці краю, але в місті завжди чогось погано орієнтуюся: усе блуджу, усе заходжу, не туди, куди хочу, усе заїжджаю не туди, куди треба... Не раз блудив і по нашому рідному Львові, багато разів збивався з дороги в европейських столицях, а тепер ще більше доводиться блукати по гамірному кольосові — Ню Йоркові...

Останнім разом заблудив я в Метрополії 20 вересня ц. р. Їхав на Вашинґтон Сквер, а заїхав на китайську дільницю, вибирався на українську маніфестацію, а попав на китайську. Хотів іти в поході з українцями, а довелося з китайцями...

У нас не раз говорять, що українці й китайці мають багато дечого спільного. А воно, коли добре приглянутись, то таки й правда: ми маємо найбагатші землі в Европі, а вони в Азії; ми перші попали під московсько-большевицьке ярмо тут, а вони там; ми хвалимося, що маємо 40 мільйонів і не маємо своєї держави — вони мають аж 400 мільйонів і теж тільки сателітом називаються... Та це, так би мовити, грубші приклади, політичні, чи як би їх назвати... Але ось візьмім дрібніший приклад: навіть того самого дня і в той самий час ми і вони влаштували протимосковсько-антикомуністичну маніфестацію в Ню Йорку: ми по 5-ій евеню — вони в китайській дільниці; ми відзначали 20-літню річницю голоду в Україні — вони 5-літню в Китаї...

Заїхавши через помилку між китайців і побачивши, що на нашу маніфестацію вже на час не встію — рішився маніфестувати разом з китайцями.

— Все одно, — думаю, — і ми і вони демонструватимемо проти того самого ворога — Москви... Так давай з китайцями!..

Пристав до одної групи на Йонкерс Стріті, і жду.

Похід мав початися, як читаю в летючці, о 1-ій годині після обіду, але оце вже 2-а добігає, а він ще чогось не починається.

— Чому, — питаю одного китайця, — спізнились на годину?

— Велл, — каже той, — чекаємо на більше народу. Давніше, то в наших маніфестаціях брало участь 20-30 тисяч людей, а тепер, коли прибула нова китайська еміґрація, сподіваємося щонайменше на 50-60 тисяч... Тому чекаємо на них. Зрештою, у нас, китайців ще ніколи й нічого не відбулося без спізнення. Така вже наша, китайська, вдача.

Нарешті похід рушив.

У поході йшло яких п'ять тисяч китайців, натомість на хідниках, по обох боках вулиці стояло тих китайських антикомуністів тьма-тьменна. Стояли, пороззявляли роти і приглядалися. А деякі з них, мабуть, більші й гарячіші патріоти, ще й сердилися:

— От тобі й китайці! Газети писали, що в демонстрації візьме участь щонайменше 50 тисяч, а тут хто зна чи й п'ять маршує.

Один із старших китайців, що йшов поруч, побачив на хідчику свого знайомого і кличе:

— Агей, Гри-Чу, ставай в ряд, буде нас більше...

— Не можу, — відповів той, хіба не бачиш — і показує на фотоапарат — знімки робити мушу...

— Хто це? — питаю. — Пресовий звітодавець?

— Ні, звичайний Гриць, тільки купив собі фотоапарат, та й вдає великого пана...

Під залею, куди ми прийшли і в якій мав відбутися мітинґ — справжня суматоха: усі поставали коло входу, а досередини не заходять.

— Багато людей там, — нарікають.

— Великий стиск...

— Важко дихати буде...

— Годі буде скоро вийти...

Щойно через годину комітетовим зі широкими стрічками через плече вдалося ублагати пару тисячок ввійти до залі, а решта залишилася надворі побалакати зі знайомими.

Почалися промови — довгі - предовгі, як китайські границі. На трибуну виходили десятки промовців: говорили, промовляли, читали, деклямували — до безконечности... Тільки дехто з китайців слухали їх, багато позасипляли, а ще більш повиходили з залі — геть...

Тим часом зробили збірку на визволення Китаю від комуністів: гарненькі китайки ходили по залі з головічими капелюхами, а присутні старалися, поки капелюх не дійшов до їхнього ряду — вийти, нібн покурити... А ті, які не встигли втекти — кидали великодушно ніклі, дайми і навіть квотри...

Цікаво, як там буде на українській маніфестації?

Степан Вусатий

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

РОЗШУКИ

ФЕЦИНЕЦЬ Андрій, село Височко Вижне пов. Турка над Стриєм пошукує свого стрийка Луця **ФЕЦИНЦЯ,** який виїхав до Америки в 1918 році. Остання вістка була з Ню Йорку. **ДАНИЛІВ Павло** шукає своїх односельчан. Ласкаві зголошення на адресу:
DANYLIW PAWLO
4 E. St. Mark's Place
New York 3, N. Y.

Спорт

„СІЧ" НАПЕРЕДОДНІ НОВОГО СЕЗОНУ

УСК „Січ" Елизабет, чи радше частина його членів та змагунів — ентузіястів плекають в собі надії на лаври першуна Стейту Ню Джерзі вже в цьому сезоні. Про те, що наша молода команда футболу, яка в останньому сезоні добула 4-те місце в Лізі Стейту, має цього року вигляди добути в ній чемпіонат, читали ми вже і в рядках наших спортових новинок. Чи дійсно так воно буде, побачимо. Однак варто перед початком цього багатонадійного сезону зробити короткі підсумки січових „активів" та „пасивів".

Досвід із повакаційних зустрічей може не є надто обіцюючий, але всетаки зачисляю його до „активів". „Січ" вже після вакацій розіграла 6 змагань, з чого 3 виграла та стільки само програма. Висліди:

„Стріла", Трентон — „Січ" 0:6, „Січ" — „Стріла", Трентон 1:0, „Січ" — „Дніпро", Балтимор 3:0, „Тризуб", Филаделфія — „Січ" 2:1, „Січ" — Марітімо 0:2, Нім. С. К. Нюарк — „Січ" 5:3.

Читачеві, здивованому, що ці останні програні можуть щонебудь доброго ворожити, можемо відповісти: всі ці змагання були лише підготовкою до сезону, жалко тільки, що такого повакаційного характеру набрав і наш південно-східній турнір, зорганізований дуже гарно, та не в пору. У Филаделфії січовики грали проти щастя, та й часом проти судді (останні змагання, де непризнано воріт для „Січі" і поспішно подиктовано карний удар проти „Січі"). Програні із Марітімо, мистцем Ню Джерзі і фіналістом сходу за Чашу Америки, як теж із Нім. С. К., сильним клюбом німецької Оберліґи при різно випробовуваному складі „Січі" не можна назвати так поганими.

„Січ" покладає великі надії на свої здобутки — нових змагунів. Ними є: Олинець, який повернувся між своїх бувших співзмагунів по дворічному побуті в німецькій команді і гратиме на позиції середнього помічника напевно з успіхом. Копецький, чільник нападу, який перейшов до „Січі" із чеського клюбу „Прага". Вітюк, якого вмілості як напасника може не вповні дошінювано досі, і молодий Маланчук, на якого „Січ" покладає надії, обидва бувші змагуни УСК Ню Йорк.

До „старої ґвардії" „Січі", що дійсно, за малими вимками, є віком молодою, належать: Гевко, Лютак, Панкевич, Коваль І, Коваль II, Клюків, Маркусь, Сохан, Старожитник, Федишин, Микифорнюк. Кажуть, хлопці, як соколи. Коби вони тільки завжди поважно ставились до змагань та виходили до них із потрібним запасом енергії та завзяття. Про все інше напевно подбає їх без сумніву, прикладний провід.

Чи ж із цим усім підсумованим не можна мати надій на найкраще?

Тут у противагу всьому, на шляху до чемпіонату, гостинна Ліґа Стейту всетаки подбала про нових кандидатів на ці почесті. До них в першу чергу належить вже другий професійний клюб, що тепер на однорічних вакаціях із Амерікен Ліґ, „Карні Скатс". Доля теж не поскупила „Січі" добрих суперників, коли до Ліґи Стейту перейшла із Нац. Ліґи польська команда „Польонія", що змінила свій осідок з Ню Йорку на Елизабет. „Січ" вже цієї неділі на перший вогонь боронитиме своїх претенсій на чемпіонат змагаючись із „Польонією" в Елизабеті. До цих конкурентів на першуна не забудьмо зачислити минулорічного мистця Марітімо, бувших професіоналів Карні Айріш, та Ентре Ну, з яким „Січ" в минулому сезоні, може і нещасливо, але програла двічі. Коли крім них візьмемо під увагу двох дуже темпераментних суперників Іберію і Депортіво, та П. С. К. „Вислу", якої постійна поправа форми замітна, тоді справді важко „Січі" до котрого-небудь із цих опонентів виходити з певними двома точками „в кишені". Вони дійсно зможуть бути „в кишені" тільки по спільних зусиллях і жертвенній грі цілої команди.

„Січ", це команда, перед якою цього року можливости великих успіхів. Все таки кожний нерозважний крок змагунів, і то кожного поодиноко, кожна хвилина байдужости хочби одного із них, пересуватиме одинадцятку знану під назвою „Юкрейнієнс" на показнику дванадцяти клюбів Ліґи дальше від його вершка. Все це залежатиме тільки від цеї „старої ґвардії" і від цих нових набутків — змагунів.

Я не був зовсім певний ставлячи їх беззастережно тільки по стороні „активів", але буду щасливий, коли переконаюся, що туди вони вповні належать.

В. С.

СУМА — БИЗНЕСМИН 3:2.

Клівленд. — Товариські футбольні змагання, в венецуельську спекоту, можна було вести тільки 2Х30 хвилин. Українці нарешті виступили в модерній формації „WM", причому заномовано деякі докорінні зміни: заложник Лоєвський грав на середині нападу, серед. помічник Петрина на правому крайчику і т. д. Вирізнилися: обидва згадані змагуни, правий помічник Коссак і „стопер" (середущий дефензивний помічник) Богоніс. Ворота здобули: Лоєвський Петрина (з вільного) і Клек П.

СУМА — УСК — НЮ ЙОРК 4:1.

Клівленд. — В суботу 21-го серпня до Клівленду впали волейболісти (відбиванкарі) УСК — Ню Йорк. Приїхали, побачили, ...програли 1:4 (сетами) й від'їхали. Тому, що нюйоркський УСК має надто голосну марку в цій спортовій грі, ждемо вияснення, хто направду в дружині УСК-у грав (щоб не робити передчасних фальшивих висновків).

оНо

Господарські Вісті

ПІДВИШКА НІМЕЦЬКИХ ВАРТІСНИХ ПАПЕРІВ В АНГЛІЇ

Після німецьких виборів, в яких перемогла партія канцлера Аденуера, зискали на вартості німецькі державні бонди та інші вартісні папери на лондонській біржі. Деякі з них підскочили аж на чотири пункти. Ця підвишка тим цікавіша, що інші папери не виказували змін у своїх цінах.

ТУРЕЧЧИНА ЗМАГАЄ ДІСТАТИ ЧУЖІ ІНВЕСТИЦІЇ

Без крику і реклями Туреччина змагає до того, щоб дістати чужі капітали на інвестиції в домашньому промислі. Це буде новою ерою в господарці тридцятрічної турецької республіки, яка досі основувала свою господарку на державних підприємствах. Уряд пропонує кращі зиски чужому капіталові, обмежуючи одночасно державні підприємства. Турецьке народне господарство здорове, воно скріпилося військовою й господарською допомогою ЗДА, які дали Туреччині 1,250,000,-000 долярів, які Америка дала цій країні впродовж останніх шести років. Туреччина тепер найкраще впорядкована країна Близького сходу, як це ствердив під час побуту там американець Клярене Б. Дандолл, що побував як висланник Дирекції Закордонних Операцій ЗДА, та бувший кандидат на президента Стівенсон.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Посмертна Згадка

КАТЕРИНА СОРОХТЕЙ, довголітня членка Тов. Запорожська Січ, відд. 367 УНС в Рачестер, Н. Й., померла по довгій і тяжкій недузі в 59. році життя. Покійна уродилася в селі Конопків, пов. Рогатин, Зах. Україна. Померла 18. вересня 1953. Лишила в смутку чоловіка Миколу, синів Стефана і Василя та доньку Анну і внуків. Похорон відбувся в понеділок, 21. вересня з церкви св. Йосафата, при участи Членів, Родини й Знайомих на цвинтар Holy Sepulchre. — **В. Й П.!**

В. Попович.

✝

ОЛЕНА з Грушкевичів ПАНКЕВИЧ,

літ 45, заосмотрена Найсв. Тайнами, по короткій а тяжкій недузі, померла 23-го вересня 1953 р.

Похорон відбувся в суботу, 26. вересня.

Горем прибиті **МУЖ і ДІТИ.**

СПОРТ В УКРАЇНІ

— 18 серпня ц. р. закінчилися в Києві всесоюзні юнацькі змагання з легкої атлетики. Серед юнаків перше місце здобули молоді легкоатлети України. Найкращими осягами можуть похвалитися два молоді українці: Сергій Ісакович в скоці з жердкою і Гліб Горбенко, першун в біґу на 1,500 метрів.

— В столиці України гостювала кілька днів група італійських спортових діячів і кореспондентів. Гості оглянули Київ, зробили прогулянку по Дніпрі і були на футбольних змаганнях на стадіоні „Динамо".

— 23 серпня ц. р. на центральному стадіоні „Динамо" в Москві відбулися чергові змагання за футбольне першенство Совєтського Союзу між дружинами кляси „А" „Локомотив" Москва і „Динамо" Київ. Виграли українці 2:1.

— Під цю пору на Україні є 900 тисяч сільських фізкультурників у 15 тисячах колгоспів. До цих фізкультурників зараховуються не тільки колгоспники і колгоспниці, але також і сільська інтеліґенція. Колгоспні спортовці України зайняли ряд перших місць у змаганнях сільської молоді Совєтського Союзу. Так вони здобули першенство з важкої атлетики, бігу наколесників та футболу.

ТАРЗАН, ч. 3156. Визначення часу

"I SAW SOBITO'S FACE BEHIND A PRIEST'S MASK," TARZAN SAID, AS HE LED THE UTENGAS TOWARD CHIEF GOLTA'S VILLAGE. "HE IS ALSO A LEOPARD MAN."

PRESENTLY, TARZAN HALTED. "THERE," HE POINTED OUT, "IS THE LEOPARD MEN'S VILLAGE. WE SHALL AWAIT THEIR RETURN BESIDE THE TRAIL."

AT LENGTH THE CANOES OF THE RETURNING LEOPARD MEN LANDED IN RAPID SUCCESSION. A STRAGGLING LINE OF WARRIORS MOVED TOWARD THE VILLAGE GATE. STILL THE UTENGAS SILENTLY WAITED FOR THE SIGNAL TO ATTACK.

— Я бачив обличчя Собіта під маскою жерця — сказав Тарзан, коли вів ютенгів до села ватажка Голти. — Він також належить до леопардолюдей.

Нагло Тарзан затримався. — Там, — він показав, — лежить село леопардолюдей. Чекатимемо їхнього повороту поруч шляху.

Довгий ряд каюків леопардолюдей, що поверталися, виладувався швидко, один за одним. Широко видовжена лінія войовників рушила до брами села. Ютенги ще мовчазно чекали на знак до атаки.